

เส้นทางวิจัยประเมินเทคโนโลยีสุขภาพ สู่นโยบายสาธารณสุข เพื่อสิทธิประโยชน์คนไทย

ภายใต้การบริหารจัดการทรัพยากรที่จำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และป้องกันไม่ให้เกิดการล้มละลายของครัวเรือน การประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพ (HTA) จึงเป็นงานวิจัยอีกด้านหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญกับการตัดสินใจเชิงนโยบายในการ ออกแบบและพัฒนาสิทธิประโยชน์ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรง

ภายในงานมหกรรมวิจัยแห่งชาติ 2568 (Thailand Research Expo 2025) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) จึงจัดเวทีเสวนาวิชาการ หัวข้อ “การประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพและบริการสาธารณสุข เพื่อพัฒนาเป็นสิทธิประโยชน์” เพื่อ เป็นการนำเสนอและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของเรื่องการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพ (Health Technology Assessment: HTA) ตลอดจนการขยายเครือข่ายการทำ HTA ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เมื่อวันที่ 16 มิ.ย. 2568 ณ ห้อง Lotus Suite 1-2 ชั้น 22 โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ

นพ.ศุภกิจ ศิริลักษณ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข เปิดเวทีเสวนาและร่วมแลกเปลี่ยนช่วงหนึ่ง โดยบอกเล่าถึงสิ่งที่ประเทศไทยเคยถูกตั้งคำถามจากวารสาร The Economist ว่า “Why is Thai health care so good?” เนื่องจากระบบสาธารณสุขประเทศไทยอยู่ในระดับแนวหน้าของโลก ซึ่งเทียบเท่ากับประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยวัดจาก Life expectancy หรือ อายุโดยเฉลี่ยของประชากรที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่ ซึ่งเมื่อเทียบ Life expectancy ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกานั้น มีจำนวน ปีของ Life expectancy ที่ใกล้เคียงกันมาก แต่จำนวนงบประมาณแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยสหรัฐลงทุน 12,000 เหรียญต่อคนต่อปี ไทยใช้ 300 เหรียญต่อคนต่อปี ต่างกัน 40 เท่า แต่ได้ผลใกล้เคียงกัน ทั้งนี้จุดแข็งที่สำคัญของประเทศไทยคือ การมีระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติที่สามารถทำให้ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างถ้วนหน้า และการให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพปฐมภูมิ แต่ท่ามกลางจุดเด่นที่เข้มแข็ง เรายังต้องเผชิญความท้าทาย ทั้งการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเร็วกว่าที่คาดการณ์ การเกิดที่น้อยลงอย่างน่ากังวล โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ซึ่งล้วนเป็นความท้าทายที่ต้องเร่งแก้ปัญหาเพื่อให้ระบบสุขภาพไทยยังคงเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป สำหรับการมีเทคโนโลยีด้านสุขภาพที่ก้าวหน้าเพื่อเข้ามาช่วยให้บริการทางด้านสุขภาพมีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น HTA จึงเป็นปรัชญาพื้นฐานที่จะช่วยปกป้องระบบสวัสดิการของรัฐ ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นข้อมูลเพื่อให้การตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายเกิดประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุดบนข้อมูลและหลักฐานทางวิชาการ ซึ่งส่วนหนึ่งของกระบวนการ HTA ควรรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย โดยสะท้อนข้อมูลความคุ้มค่าออกมาเป็นตัวเลขที่ชัดเจนเพื่อผลักดันการบริการสาธารณสุขที่จำเป็นและมีความคุ้มค่าเข้าสู่ชุดสิทธิประโยชน์ นอกจากนี้ บางเรื่องอาจมีการทำ Early HTA เพื่อคาดการณ์ไปยังอนาคตว่าทำอะไรแล้วคุ้มค่า ซึ่ง สวรส. พร้อมทั้งจะเป็นแหล่งทุนหลักในระบบสุขภาพในการสนับสนุนงานวิจัยด้าน HTA เพื่อนำหลักการทางด้านวิชาการไปช่วยในการตัดสินใจเชิงนโยบายอย่างเป็นระบบมากขึ้น

ด้าน ทพ.จร วิชาไทย ผู้จัดการงานวิจัย สวรส. ย้ำถึงบทบาทของ สวรส.ว่า สวรส.มีหน้าที่หลักในการบริหารจัดการงบประมาณวิจัยด้านสุขภาพของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและสังคมโดยรวม ทั้งนี้งานวิจัยที่ สวรส. สนับสนุน

ต้องนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นระบบหรือนโยบาย ส่วนเรื่องการพัฒนาสิทธิประโยชน์ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ อีกประเด็นที่น่าสนใจคือการประเมินประสิทธิผลของมาตรการต่างๆ ซึ่งประเด็นนี้หากมีการดำเนินการควบคู่ไปกับการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ โดยมีการเก็บข้อมูลร่วมกันตั้งแต่ต้น จะทำให้สามารถจัดทำข้อเสนอที่ผู้กำหนดนโยบายนำไปตัดสินใจได้อย่างรอบด้านและรวดเร็วมากขึ้น

“หลังจากพัฒนางานวิจัยจนเป็นนโยบายแล้ว ในด้านการวิจัยยังคงต้องมีการติดตามต่อเนื่องว่านโยบายนั้นๆ เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วเป็นอย่างไร ซึ่งบางนโยบายพบว่าผู้รับบริการไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และมีอุปสรรคในการเข้าถึงบริการหลายเรื่อง ดังนั้นจึงต้องมีการประเมินหลังจากนำนโยบายไปปฏิบัติด้วย เพื่อนำข้อมูลมาสะท้อนให้ผู้กำหนดนโยบาย แก้อุปสรรคต่างๆ ที่ทำให้เรื่องนั้นๆ ไม่สามารถทำให้เกิดการเข้าถึงบริการได้ ทั้งนี้การวิจัยด้าน HTA จำเป็นต้องมีการทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแพทย์ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนควรมีการสอบถามและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ใช้ประโยชน์ ทั้งสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เพื่อให้ได้มาซึ่งโจทย์วิจัยและเห็นความเป็นไปได้ที่ชัดเจนมากขึ้น รวมทั้งสามารถนำมาออกแบบวิธีการวิจัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย” ทพ.จเร กล่าว

นอกจากนี้ในเวทีเสวนายังได้มีการนำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับเรื่อง HTA ไม่ว่าจะเป็น การคัดเลือกหัวข้อเข้าสู่การศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดประเภทและขอบเขตบริการสาธารณสุข ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดย รศ.นพ.เชิดชัย นพมณีจรัสเลิศ รองอธิการบดีฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลทรานส์ฟอร์เมชัน มหาวิทยาลัยมหิดล เส้นทางงานวิจัยสู่นโยบายสาธารณสุข โดย นางสุรางค์รัตน์ จิรนนทนากุล ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สปสช. ความสำคัญ แนวทางการทำวิจัย และเครือข่ายวิจัยด้าน HTA โดย น.ส.กฤตภากร พันธ์นิธิ มูลนิธิเพื่อการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP) และปิดท้ายด้วยประสบการณ์การทำงานวิจัยด้านการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพ พร้อมบอกเล่าถึงแรงขับเคลื่อนและความท้าทายในการทำวิจัย HTA โดย รศ.ดร.ภญ.ศิตาพร ยังกง รองคณบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร อาจารย์ประจำคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และ ดร.ภก.ฉันทวัฒน์ ปฏิกรณ์ อาจารย์ประจำคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

www.hsri.or.th

[hsrithailand](https://www.facebook.com/hsrithailand)

[@hsri](https://twitter.com/hsri)

หน่วยงานสื่อสาร สวรส. : ชั้น 4 อาคารสุขภาพแห่งชาติ 88/39 ถ.ติวานนท์ 14 ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทรศัพท์ : 081 686 4147